نگاه

بررسی مواضع اقتصادی سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی
چپ‌گرایی در «عصر ما»

محمد آزاد

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی پس از سیر تطوری که به تشکیل دوباره آن در اوایل دهه ۷۰ انجامید، در زمینه اقتصاد نظراتی مشخص داشت و این نظرات در ارگان تأثیرگذار آن، «عصر ما»، ترویج می‌شد. بازخوانی این دیدگاه‌ها، امروز یحتمل برای اعضای خود سازمان -که دیگر به شکل سازمان وجود ندارد- هم خالی از جاذبه نباشد. این مطلب شماره چهارم از مجموعه «بررسی مواضع اقتصادی احزاب» است که این‌بار به این صورت منتشر می‌شود و انتشار شماره‌های بعدی آن به همان شکل پیشین خواهد بود.

نخستین شماره‌ها: چپ اسلامی به معنای اکمل

امروز اگر بشنوید کسی معترض «خصوصی‌سازی» است، به «دولت کوچک» می‌تازد، اقتصاد «بازار آزاد» را به‌عنوان ناسزا به کار می‌گیرد و حرف از ناشایستی وابستگی به «سرمایه‌داری جهانی» می‌زند، قطعا فکر نمی‌کنید عضو سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی بوده است؛ اما سال ۷۳ برای سازمان سال دیگری است.

در اولین شماره ارگان سازمان، عصر ما، به تاریخ ۲۷ مهر سال ۱۳۷۳، دوره دوم ریاست‌جمهوری هاشمی‌رفسنجانی، در تحلیلی از علت گرانی‌های وقت می‌خوانیم: «پدیده گرانی ذاتی و از لوازم پذیرش مدل «اقتصاد بازار آزاد» (گیومه‌ها در متن است) و «سیاست تعدیل» در کشور ماست... در چنین شرایطی شاهد تعدیل نیروی انسانی در مؤسسات دولتی با شعار «خصوصی‌سازی» و «دولت کوچک» هستیم». گزارش در ادامه از فشار مضاعف بازار آزاد به اقشار مستضعف و محروم سخن می‌گوید و آنها را «پایگاه ...

[illegible]

روایت یک انشعاب

میزگرد انشعاب در سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی با حضور صادق نوروزی، محسن آرمین، فیض‌الله عرب سرخی و محمد عطریانفر

امیرحسین جعفری • مهرشاد ایمانی

عکس: مهرشاد ایمانی

گفتم شما دچار دوگانگی می‌شوید البته او نگاهی از بالا به پایین به من کرد و سخنی در پاسخ نگفت. این داستان گذشت تا دو سه سال بعد حسن به من زنگ زد. آن زمان در کیهان با آقای خاتمی کار می‌کردم. به دیدن من آمد و گفت آن حرف‌ها را از کجا می‌گفتی؟ یک مقدار برای او توضیح دادم. از ...

می‌خواهم بگویم سازمان از همان آغاز فاقد انسجام فکری و تئوریک بود. آقای نبوی همان ماه‌های اول می‌گفت که روند سریع تشکیل سازمان مشکل‌ساز می‌شود. اولین اختلاف نیز در ارگان ایدئولوژی بروز کرد که من ناظر آن بودم. ما وقتی مشکلات را مطرح می‌کردیم تلاش آقای صادق ...

بیشتر سؤال‌های ما سؤال‌های شرعی در رابطه ... پیش از انقلاب برخی از گروه‌های تشکیل‌دهنده ... آقایان روحانی رابطه داشتند مثلا گروه منصورون ... ارتباط داشت، برخی با مرحوم آقای مهدوی ...

[illegible]

... در این‌باره توضیح دهید.

نوروزی: ما خود را تابع امام می‌دانستیم. در مواردی که مشکل پیدا می‌کردیم از جمله مشکلات شرعی به ایشان مراجعه می‌کردیم. پس از چند ملاقات به این نتیجه رسیدیم که با توجه به مشغله‌های امام به‌عنوان رهبر انقلاب به‌طور مرتب نمی‌توانیم به ایشان رجوع کنیم. البته آن زمان جوادی‌آملی رفتیم. ماهی یک‌بار هم برای سؤال‌های شرعی خدمت مرحوم آقای راستی می‌رسیدیم. البته آن زمان حساسیتی وجود نداشت که مثلا ارتباط ما با ایشان محدود به پرسش‌های شرعی باشد. لذا مثلا گزارشی از سازمان و بیانیه‌ها خدمت ایشان نشان می‌دادیم. ایشان در آن اوایل فعال برخورد نمی‌کرد و صرفا به توصیه‌های اخلاقی بسنده می‌کرد.

[illegible]

گفت‌وگو با محمد سلامتی
انشعاب با روز کارگر آشکار شد

مدیرمسئول نشریه عصر ما و از سران سازمان مجاهدین انقلاب در دو دوره نیز به سؤال‌های «شرق» درباره انشعاب سال ۶۱ سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی کتبا پاسخ داد که مشروح آن را می‌خوانیم.

این گزاره که انشعاب سازمان مجاهدین انقلاب در سال ۶۱ مبدأ تقسیم‌بندی جناح‌های سیاسی درون حاکمیت و در ادامه اصلاح‌طلبی و اصولگرایی بود، چقدر صحیح است؟ ریشه این تضاد میان نیروهای مذهبی آیا در زندان‌های شاه ایجاد شد؟

تضاد نیروهای مذهبی در زندان شاه، بیشتر از نوع ایدئولوژیک، سیاسی و تا حدودی فرهنگی بود؛ اما بعد از انقلاب ابتدا تضاد سیاسی بروز کرد و سپس تضاد اصلی با محور اقتصاد و پوشش ایدئولوژیک نمایان شد. البته بعد از انقلاب، ابتدا همه نیروها تقریبا با هم بودند؛ اما با گام‌برداشتن ...

[illegible]

کالاهای اساسی را. این کارها از زاویه دید بعضی اعضا، کاری کمونیستی و خلاف شرع محسوب می‌شد؛ بنابراین اختلاف نظر خود را در قالب اقتصادی ظاهر کرد. این اختلاف‌نظر هم‌زمان در دولت، مجلس شورای اسلامی، حزب جمهوری اسلامی و تشکل‌های روحانیون نیز بروز کرد.

در ماجرای انشعاب آیا دیداری با امام یا دیگر مسئولان انجام شد؟ نظر امام درباره انشعاب سازمان و به‌طورکلی احزاب سیاسی چه بود؟

ازآنجاکه من از مردادماه ۱۳۵۹، درگیر کار اجرائی در وزارت کشاورزی شدم، ارتباطم با سازمان بسیار کم شد؛ بنابراین در جریان دقیق فرایند انشعاب قرار نداشتم؛ بنابراین در این زمینه نظر مبتنی‌بر ناظر وقایع نمی‌توانم بدهم.

راستی‌کاشانی را برخی عامل دامن‌زدن به تضاد درون سازمان تحلیل می‌کنند. نظر ...

[illegible]

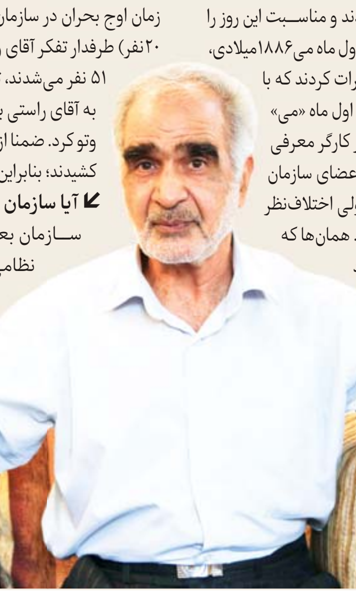

[illegible]

... برای مثال یادم هست وقتی آقای مهاجرانی پیشنهاد برداشتن محدودیت دوره‌های ریاست‌جمهوری را داد که البته مشکل قانون اساسی داشت و آقای هاشمی هم با این پیشنهاد موافق نبود، اما برخی دوستان ما آن را زمینه‌سازی برای ریاست‌جمهوری مادام‌العمر و دیکتاتوری تحلیل می‌کردند و می‌گفتند آقای هاشمی دنبال دیکتاتوری است و ما می‌گفتیم شما اشتباه می‌کنید. در جمهوری اسلامی رئیس‌جمهور و دولت نمی‌تواند دیکتاتور شود، چون ابزار لازم برای این کار را ندارد. اما سازمان موضع دیگری داشت، سازمان به مواضع اقتصادی هاشمی نقد داشت که در نشریه عصر ما نیز منعکس شده است، ما الگوی توسعه دولت آقای هاشمی را به‌خاطر توجه‌نداشتن به عدالت اجتماعی و نیز بی‌توجهی به آزادی‌های سیاسی و اجتماعی نمی‌پسندیدم، اما درعین‌حال سازمان وجود آقای هاشمی را یک ظرفیت بزرگ برای انقلاب تحلیل می‌کرد و با تخریب ایشان مخالف بود؛ یعنی سازمان با وجود انتقاد، آقای هاشمی را قبول داشت.

مواجهه سازمان با دولت هاشمی را چگونه می‌بینید و موضع ایشان نسبت به گروه‌های چپ چگونه بود؟

عطریانفر: من موقع نماز در حال استراق سمع بودم {عطریانفر در ...

[illegible]

ادامه از صفحه ۶

چپ‌گرایی در «عصر ما»

این جمله از جان رالز نیست، چون جامعه ایران در آن زمان هنوز او را نمی‌شناخت اما جا دارد با جمله‌ای از او اشتباه گرفته شود که «نابرابری در امر آموزش سایر نابرابری‌ها را بازتولید و نهادینه می‌کند» و در یک جمله دیگر کار را تمام می‌کند «مکانیسم بازار اخلاق نمی‌شناسد و این مهم‌ترین مشکل کشور ما در همه عرصه‌ها است».

مهارت سازمانی: برچسب‌زنی

برچسب‌زنی را در معنای منفی به کار نمی‌بریم. سازمان نخستین گروه درون ساختار حاکمیت ایران بود که بر پایه تحلیل مشخص خطوط سیاسی مختلف درون نظام سیاسی ایران را تفکیک کرد. مسئله تفکیک «خودی» و «غیرخودی» هنوز هم برای سازمان فحش می‌خرد. چه از درون حاکمیت چه از بیرون. اما از حق نباید گذشت که سازمان به‌عنوان یک جریان سیاسی پس از انقلاب حساسیت ایدئولوژیکی داشت که دیگران - به جز گروه‌هایی که حذف شده ...

[illegible]

طبقه‌بندی نیروهای سیاسی

[illegible]

«چپ جدید»: هشدار سازمان درباره وقوع قتل‌های زنجیره‌ای

[illegible]

ایدئولوگ‌ها بی‌توجه به کارگران

[illegible]